

Ogsaa var det mig selvfølgelig kært fra en saadan Autoritet at modtage en Anerkendelse af min for »Politikens« Læsere i Danmark ikke ukendte Fremstilling af de periodiske 10—11aarige økonomiske Bevægelser.

Man har kaldt v. Siemens Tysklands finansielle Bismarck, hvad der kun er rigtigt, for saa vidt man derved mener en Mand, der besad Kraft og erhvervede Magt. Han var aldeles modsat de senere Tiders Bismarck og ogsaa modsat den ikke ubetydelige Finansmand v. Miquel, som han mulig skulde have afløst, for saa vidt som han var trofast frisindet. Da de gamle National-Liberale delte sig, og saa mange af dem gik Fortabelsens Vej og saaledes ogsaa v. Miquel valgte at tjene det onde, forblev v. Siemens et trofast og fremragende Medlem af »Die freisinnige Vereinigung«. Man har sagt, at han emanciperede den tyske Pengeverden fra England. En stor Udvikling indeholder altid en Emancipation. Men han selv var baade i sin Erfaring fra mange Lande og i sin hele Tankegang engelsk-amerikansk. Saa langt fra at betragte det som noget imod England fjendtligt, dette store Værk, han nu havde taget fat paa, Jærnbanen til det indiske Hav, var det ham ganske klart, at denne Banes vigtigste Arbejde vilde være at danne en af Englænderne benyttet Vej til Indien.

Naar man bliver ældre, er det en af ens Sorger at se, hvorledes saa mange af de store Opgaver, man har brudt sig om, ikke blive virkeliggjorte. Men en anden er at se de Mænd gaa bort, som Verden saa daarligt kan undvære. Georg v. Siemens var en af dem.

N. C. Frederiksen.

## II.

### Fagforeningerne i Danmark.

Danmark er et af de Lande, hvor Arbejderorganisationerne have udviklet sig med størst Frødighed. Men ligesom den moderne Arbejderbevægelse i det hele naaede vort Land forholdsvis sent, saaledes er det først i den allernyeste Tid, at Bevægelsen har

Ogsaa var det mig selvfølgelig kært fra en saadan Autoritet at modtage en Anerkendelse af min for »Politikens« Læsere i Danmark ikke ukendte Fremstilling af de periodiske 10—11aarige økonomiske Bevægelser.

Man har kaldt v. Siemens Tysklands finansielle Bismarck, hvad der kun er rigtigt, for saa vidt man derved mener en Mand, der besad Kraft og erhvervede Magt. Han var aldeles modsat de senere Tiders Bismarck og ogsaa modsat den ikke ubetydelige Finansmand v. Miquel, som han mulig skulde have afløst, for saa vidt som han var trofast frisindet. Da de gamle National-Liberale delte sig, og saa mange af dem gik Fortabelsens Vej og saaledes ogsaa v. Miquel valgte at tjene det onde, forblev v. Siemens et trofast og fremragende Medlem af »Die freisinnige Vereinigung«. Man har sagt, at han emanciperede den tyske Pengeverden fra England. En stor Udvikling indeholder altid en Emancipation. Men han selv var baade i sin Erfaring fra mange Lande og i sin hele Tankegang engelsk-amerikansk. Saa langt fra at betragte det som noget imod England fjendtligt, dette store Værk, han nu havde taget fat paa, Jærnbanen til det indiske Hav, var det ham ganske klart, at denne Banes vigtigste Arbejde vilde være at danne en af Englænderne benyttet Vej til Indien.

Naar man bliver ældre, er det en af ens Sorger at se, hvorledes saa mange af de store Opgaver, man har brudt sig om, ikke blive virkeliggjorte. Men en anden er at se de Mænd gaa bort, som Verden saa daarligt kan undvære. Georg v. Siemens var en af dem.

N. C. Frederiksen.

## II.

### Fagforeningerne i Danmark.

Danmark er et af de Lande, hvor Arbejderorganisationerne have udviklet sig med størst Frødhed. Men ligesom den moderne Arbejderbevægelse i det hele naaede vort Land forholdsvis sent, saaledes er det først i den allernyeste Tid, at Bevægelsen har

taget den rivende Fart, der har bragt den op paa det nuværende Højdepunkt. I 1893, da Organisationsbevægelsen allerede var mere end en Snes Aar gammel, fandtes der i Danmark ca. 400 Fagforeninger med ialt ca. 35,000 Medlemmer\*), men saa kraftigt har Bevægelsen grebet om sig siden da, at Antallet saavel af Foreninger som af Medlemmer i de følgende 7—8 Aar steg omtrent til det tredobbelte. Den 1. Januar 1900 fandtes der i Danmark 1195 Fagforeninger med 96295 Medlemmer.

Disse sidste Tal, der ere hentede fra det af Forretningsudvalget for de samvirkende Fagforbund ved Udvalgets Formand, J. Jensen, og dets Sekretær, C. M. Olsen, udgivne Skrift »Oversigt over Fagforeningsbevægelsen i Danmark i Tiden fra 1871 til 1900«, give dog kun en ufuldkommen Forestilling om Rækkevidden af den stedfundne Udvikling. Selvfølgelig have de store Tal deres Betydning, og Arbejderne have Ret, naar de med Stolthed pege paa, at over de tre Fjerdedele af alle mandlige, voxne Arbejdere i Industri og Haandværk ere organiserede. Men er end Organisationernes rent numeriske Styrke af afgørende Betydning i Kampen om Arbejdsvilkaarene, maa det dog ikke overses, at det i andre Henseender ikke er Tallet alene, der gør Udslaget. Hvor Talen er om Arbejderorganisationens Betydning som kulturel Kraft, kommer det maaske nok saa meget an paa, hvorledes og af hvilket Materiale Bygningen er sammenføjet, som paa dens Størrelse. Med aabent Øje herfor have Forfatterne af det nævnte Skrift medinddraget under deres Fremstilling et overordentlig righoldigt Oplysningsmateriale, hvoraf en stor Del ganske vist kun staar i løsere Forbindelse med det egentlige faglige Organisationsværk, men som paa den anden Side giver Beretningen Kød og Blod, saa at den virkelig bliver et Stykke Socialhistorie af ikke ringe Værdi.

Det er bekendt, at Fagforeningsbevægelsen i Danmark ikke er stort mere end 30 Aar gammel, idet den første Fagforening (Typografernes) oprettedes i 1869; det er ogsaa bekendt, at de ugunstige Kon-

\*) De danske Fagforeninger. Ved Marcus Rubin. Nationaløkonomisk Tidsskrift 1893. S. 621 ff.

junkturer i Slutningen af Halvfjerdserne i Forbindelse med de to Arbejderførere Pios og Geleffs Bedrageri og Flugt (1877) lammede Bevægelsen og forhalede Udviklingen i nogle Aar, saaledes at i Virkeligheden kun 2—3 pCt. af de nu bestaaende Fagforeninger ere ældre end 1880. Det Tempo, hvori Oprettelsen af de 1195 Foreninger er foregaaet, fremgaar af følgende Oversigt, hvor den hele 30aarige Periode er delt i femaarsafsnit:

Før 1874	oprettedes	26	Foreninger
1875—79	—	7	
1880—84		82	
1885—89		106	
1890—94		290	
1895—99		684	

Det er oftere fremhævet, at Arbejdersammenlutningerne kræve gode Tider for ret at kunne trives, og dette er i det væsentlige rigtigt og bekræftes af Erfaringen. Under nedadgaaende Konjunkturer spores næsten altid Udmeldelse af Fagforeningerne, og det samme er Tilfældet, naar en større Arbejdskonflikt har faaet et for Arbejderne uheldigt Udfald. Smede- og Maskinarbejdernes Fagforening i København havde i 1885 ca. 1400 Medlemmer, men Tallet sank i det følgende Aar efter den langvarige Arbejdsstandsning, der bragte Arbejderne Nederlag, til 450, og først fra Begyndelsen af Halvfemserne kan der atter spores Fremgang i Antallet af organiserede Arbejdere i dette Fag; Medlemsantallet var 896 i 1894 og 4149 i Januar 1900. Dog er det ikke alle Fag, der i saa høj Grad lade sig paavirke af Begivenhederne; størst Følsomhed er der hos »Industrifagene«, navnlig de mindre, hvor Arbejderne ere spredte paa mange Arbejdspladser med faa Arbejdere paa hver, mindst Følsomhed vise de store Bygningsfag, hvor der dels er større økonomisk Modstandskraft, og hvor tillige Sammenholdet styrkes ved, at der ofte arbejdes i Fællesakkord.

Karakteristisk for de danske Fagforeninger er det, at de fleste af dem ere smaa. Det gennemsnitlige Medlemstal er ganske vist omtrent 80, men dette skyldes Existensen af enkelte meget store københavnske Foreninger. De 1195 Foreninger, der be-

stode den 1. Jan. 1900. fordelte sig efter deres Størrelse paa følgende Maade:

Indtil 10 Medlemmer:	316
11—50	529
51—100	173
101—500	141
501—1000	22
over 1000	14

De syv Tiendedele af Foreningerne havde altsaa under 50 Medlemmer hver, og over en Fjerdedel havde højst 10 Medlemmer. Naturligvis hænger dette sammen med, at en stor Del af vore Provinsbyer ere saa smaa, at mange Arbejdsfag kun ere repræsenterede ved et ganske lille Antal Udøvere.

Organisationsformen er vistnok i Hovedtrækkene bekendt. De aller fleste Fagforeninger ere rent lokale, kun omfattende et enkelt Fags eller Industribranches Arbejdere i en enkelt By. Men største Delen af disse lokale Foreninger ere faglig samlede i Landsforbund, og de fleste Landsforbund tilligemed et mindre Antal Foreninger, der ikke ere organiserede i Forbund, staa atter under en fælles Centralledelse »De samvirkende Fagforbund«<sup>\*)</sup>. Talmæssig ser Organisationens saaledes ud:

Indenfor »De samvirkende Fagforbund«:

41 Forbund med 1058 Foreninger og 78867 Medlemmer  
28 — — med 2402 —

Udenfor »De samvirkende Fagforbund«:

11 Forbund med 97 Foreninger og 9716 Medlemmer  
12 — — med 5310 —

\*) Det er dog ikke alle Landsforbund, der ere delte i Lokalforeninger med særskilt Bestyrelse; dette er vel det almindelige, men enkelte Landsorganisationer have kun i de forskellige Byer Korrespondenter eller Tillidsmænd, der opkræve Kontingentet hos Medlemmerne og iøvrigt danne det fornødne Mellemlid mellem disse og Hovedbestyrelsen. I nogle Forbund findes en Blanding af begge Systemer, idet der baade findes Lokalafdelinger med særskilt Bestyrelse og (navnlig i mindre Byer) umiddelbare Forbundsmedlemmer. Endelig have nogle Fag (Skræddere, Skomagere, Smede) ført Organisationens Leddeling et Skridt videre end almindeligt, idet der i de større Byer er dannet Underafdelinger af de lokale Foreninger, saakaldte Klubber, der, med særskilt Bestyrelse, kunne omfatte et eller flere Værksteder.

Centralorganisationen omfatter altsaa de ni Tiendedele af Foreningerne og de fem Sjettedele af alle organiserede Arbejdere i Landet.

De fleste Landsorganisationer omfatte kun et enkelt Fag (jfr. Betegnelsen Fagforbund). Men den almindelige industrielle Udvikling har naturligt medført, at der navnlig i de senere Aar er dannet Foreninger, der omfatte alle Arbejdere, faglærte og ikke faglærte, mandlige og kvindelige, som beskæftiges indenfor samme Industri. Saadanne Sammenslutninger benævnes Industriforbund.

Ved Siden af de faglige Landsforbund og disses Centralledelse bestaar der i mange Byer lokale Fællesforeninger, d. v. s. Sammenslutninger af Byens forskellige Fagforeninger. Antallet af saadanne Fællesforeninger var den 1. Januar 1900 54; de omfattede 845 Fagforeninger med et samlet Medlemsantal af 79638. For Flertallet af de organiserede Arbejdere i Danmark er Organisationen altsaa tvesidig; man har ikke, som i de fleste andre Lande, valgt det ene eller det andet Princip, men man har samtidig fulgt begge, dog saaledes at Formaålet for de lokale Fællesorganisationer delvis er et andet og videre end Fagforbundenes (jfr. nedenfor).

Det fælles Formaal for alle Fagforeningerne er naturligvis i første Linie Arbejdsvilkaarenes Forbedring.\*) For at anskueliggøre, i hvilket Omfang den af Foreningerne i denne Retning udfoldede Virksomhed er lykkedes, have de samvirkende Fagforbund ved Hjælp af Oplysninger fra de enkelte Foreninger tilvejebragt en Oversigt over de Forandringer, der ere foregaaede med Hensyn til Arbejdslønnens Højde og Arbejdstidens Længde i Tiden mellem 1872 og 1899. Man har fra de aller fleste af de nu bestaa-

\*. I Overensstemmelse hermed har man fastslaaet Grænsen for, hvilke Foreninger der skulde medtages i den statistiske Oversigt. Ved Fagforeninger er nemlig forstaaet saadanne Sammenslutninger, der have det udtalte Formaal at søge hidført Forbedringer i Arbejdslønnen og Forkortelse i Arbejdstiden for Medlemmerne, hvorimod saadanne Foreninger, som vel bestaa af Arbejdere eller dermed ligestillede Personer, men ikke overfor Offentligheden eller Arbejdsgiverne fremtræde som Fagforeninger (i ovenfor angivne Betydning) ikke ere medtagne. Udenfor Opgørelsen ere f. Ex. Postbudenes og Lokomotivfyrbødernes Foreninger.

ende Fagforeninger faaet Oplysning om den almindelige daglige Arbejdstid og daglige Fortjeneste indenfor Foreningens Omraade i 1872, 1884 og 1899. Medens man kender Tallet paa de Arbejdere, der vare beskæftigede indenfor hver Forenings Omraade i 1899, har det derimod ikke været muligt at tilvejebringe lignende Oplysninger for Aarene 1872 og 1884, og man har derfor maattet bygge Beregningerne over det nuværende Medlemsantal i Foreningerne. Statistisk set rummer den anvendte Metode den Svaghed, at man ikke har Sikkerhed for, at de forskellige Arbejdstids- og Løngrupper blive repræsenterede i det sande Forhold for Aarene 1872 og 1884. For den, der ikke havde et indgaaende Kendskab baade til selve Emnet og til det foreliggende Materiale, vilde det derfor være en prekær Sag at anvende den her benyttede Metode — som iøvrigt under de foreliggende Betingelser er den eneste mulige — men dels borge Forfatterne for, at de forskellige Fag ere nogenlunde ligeligt repræsenterede i Forhold til deres Styrke, dels viser det sig, at de Resultater, Beregningen giver, komme meget nær til dem, der ere vundne ad anden Vej (f. Ex. for Lønnens Vedkommende de af det københavnske statistiske Kontor foretagne Undersøgelser).

Oplysninger om Arbejdstid og Arbejdsløn foreligge for Aaret 1899 i følgende Omtang:

Om Arbejdstid	}	København: 138 Fag, repræsenterende	44284 Arb.
		Provinserne: 105	43111
Om Arbejdsløn	}	København: 130	44696
		Provinserne: 120	36249

Undersøgelsens Resultater have vi her sammenfattet i efterstaaende tabellariske Oversigt, der angiver Arbejdernes procentvise Fordeling paa nogle faa Arbejdstids- og Løngrupper i hvert af Aarene 1872, 1884 og 1899 (se følgende Side):

Fremgangen er ganske overordentlig. Gennemsnitlig for alle Fag og for hele Landet tjente en Arbejder i 1899 ca. 60 pCt. mere pr. Dag end i 1872; men tillige var hans Arbejdstid reduceret med 1<sup>1</sup>/<sub>2</sub> Time pr. Dag (fra 11,4 til 10,1 Time), saa at Vederlaget for en Times Arbejde i Virkeligheden var omtrent 80 pCt. højere i 1899 end i 1872.

	København			Provinserne		
	1872	1884	1899	1872	1884	1899
	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
Daglig Arbejdstid:						
Over 11 Timer .....	22.6	13.8	6.5	42.6	23.3	9.6
10 indtil 11 Timer	67.7	38.1	9.3	56.1	71.4	5.8
10 Timer.....	8.9	41.5	63.0	1.2	4.6	78.5
Under 10 Timer .....	0.8	6.6	21.2	0.1	0.7	6.1
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Daglig Arbejdsfortjeneste:						
2 Kr. eller derunder...	33.6	9.5	»	68.6	38.7	3.2
Over 2 indtil 3 Kr. ...	39.4	30.2	11.3	28.6	50.9	40.7
— 3 — 4 — ...	26.5	31.1	50.0	1.6	9.2	49.9
— 4 Kr.....	0.5	0.2	38.7	1.2	1.2	6.2
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Kunne nu Fagforeningerne med Rette tilskrive sig Æren for denne betydelige Forbedring af Arbejdsbetingelserne?

Vistnok drives der en hel Del Afguder med Associationernes almægtige Indflydelse i Samfundslivet, og der er næppe Tvivl om, at vore Dages frie Sammenslutninger (Arbejdernes saa vel som andre) tilrive sig eller tilskrives mange ufortjente Laurbær. Men det sande Forhold er som oftest uudgrundeligt, fordi man ikke kan isolere Aarsagerne og maale hver enkelt Styrke. Ogsaa før Fagforeningernes Tid var Arbejdslønnen jo en foranderlig Værdi, ja i en vis Forstand var den vel endog mere foranderlig end nu, og det staar fast, at opadgaaende Konjunkturer til alle Tider have været ledsagede af stigende Arbejds løn. Ogsaa uden Fagforeningernes Hjælp vilde Arbejds lønnen utvivlsomt nu være betydelig højere end for 30 Aar siden. Maaske bestaar da Fagforeningernes Fortjeneste lige overfor Spørgsmaalet om Løn og Arbejdstid væsentligst deri, at de have hjulpet Arbejderne til at fastholde det én Gang vundne, saa at der ikke efter hver Depressionsperiode skulde begyndes forfra. Men selv om



saa er, have Fagforeningerne saavist ikke arbejdet forgæves, og deres Indflydelse rækker langt ud over det direkte Formaal. Hvad vil det sige at fastholde Arbejdsprisen i vanskelige Tider? Det betyder jo at øge Produktionsomkostningerne relativt; men Resultatet heraf er ikke blot det, at Kapital og Driftsherre midlertidig faar et mindre Udbytte, det er ogsaa det, at der sker en Udrensning af urentable Bedrifter, af forældet Teknik, af gammel Slendrian — og herigennem beredes atter Vejen for nye Fremskridt, skabes Mulighed for yderligere Forbedringer af Arbejdsvilkaarene.

Som et nødvendigt Led i Kampen om Arbejdsbetingelserne staar Ydelsen af Strejkeunderstøttelser. I Aarene 1891—99 udbetaltes paa denne Konto af samtlige danske Fagforeningskasser 3,748,000 Kr., hvoraf den langt overvejende Del falder paa den store Lock'out i 1899.

Ydelse af Understøttelser i andre Øjemed er ikke et nødvendigt Punkt i alle Foreningernes og Forbundenes Program, men det er dog ikke ubetydelige Beløb, der medgaar til Understøttelsesbidrag til Arbejdsløse, Rejsende, Syge o. l., jfr. efterstaaende Oversigt for det sidste Regnskabsaar før Beretningens Affattelse (1899—1900):

Understøttelser til Arbejdsløse . . . . .	106,000 Kr.
— . . . . . Rejsende . . . . .	55,000 —
— . . . . . Syge . . . . .	41,000 —
— . . . . . Tilskadekomne . . . . .	11,000 —
ved Dødsfald . . . . .	18,000 —

I Forbindelse med Understøttelse til Arbejdsløse have enkelte Forbund oprettet Arbejdsanvisningskontorer. I de fleste Tilfælde er det dog Afdelingerne (Fagforeningerne), navnlig de københavnske, der have optaget denne Opgave. I København findes organiseret Arbejdsanvisning i 20 Fag.

Derimod er Udgivelsen af Fagblade nærmest Forbundenes Sag. 26 Forbund og 2 selvstændige Foreninger udgive Fagblade; af disse udkommer i hvert Halvaar, 7 hvert Fjerdingaar, 2 hver anden Maaned, 13 hver Maaned, 4 hver fjortende Dag og 1 hver Uge. Fagbladene udgaa tilsammen i noget over 80,000 Exemplarer.

Som foran nævnt, have de lokale Fællesforeninger et meget vidt Program: »at fremme Arbejdernes Interesser paa alle Omraader« som det hedder i en af disse Foreningers Love. Til disse Fællesorganisationer er saaledes henvist en Mængde filantropiske, kulturelle, tildels kommunale og politiske Opgaver, der bedst varetages af lokale Kræfter. Foruden at arrangere Møder, Demonstrationer, Fester o. l., foretage Fællesforeningerne undertiden Indsamlinger til Understøttelse af Arbejdsløse; de oprette Bispisningsanstalter for Nødlidende, understøtte Arbejderhustruer, hvis Mænd ere indkaldte til Militærtjeneste, yde Pantelaan, forestaa Syge- og Ulykkesforsikringer, sørge for Afholdelse af Foredrag, arrangere Aftenskoler, oprette Biblioteker o. s. fr.

Fra Fællesforeningerne er endvidere Initiativet udgaaet til Arbejdernes kooperative Foretagender. Her maa i første Linie nævnes Opførelsen af Forsamlingsbygninger, hvoraf der allerede findes 5 i København og 15 i Provinserne. Fællesbagerier findes i 15 Byer, kooperative Møller i 2 Byer, Ølbryggerier i 3. Af andre kooperative Arbejderforetagender kan nævnes: 1 Margarinefabrik i Svendborg, 1 Maskinfabrik i Horsens. 1 Stenhuggeri paa Bornholm, 1 Mælkeforsyning og Mejeri, 3 Kødudsalg samt et Beklædningsmagasin i København. Endvidere flere Brændselsindkøbsforeninger og Forbrugsforeninger, af hvilke én (i Randers) har oprettet en Sparekasse.

Naturligvis have Arbejderne ikke faaet alt dette gratis. Fagforeningerne koste dem mange Penge — og des flere for hvert Aar der gaar. Af de københavnske Fagforeningsmedlemmer svarede i Aaret 1881 en Fjerdedel mindre end 10 Øre pr. Uge i Kontingent, og de to Tredjedele svarede mindre end 15 Øre, medens det højeste Kontingent, 35 Øre ugentlig, kun svarede af 4 pCt. af samtlige Medlemmer; nu er der kun et Par Procent der svare under 15 Øre, og over en Fjerdedel af alle organiserede københavnske Arbejdere yde mindst 75 Øre om Ugen i Fagforeningsbidrag. En i Januar 1900 foretagen samlet Opgørelse af de ordinære Aarskontingenter, der udredes til samtlige Landets Fagforeninger, gav følgende Resultat:

Indtil 3 Kr. aarlig . . . . .	4743	Medlemmer
Over 3 indtil 6 Kr. aarlig . . . .	17883	—
— 6 — 8 — — . . . .	5514	—
— 8 — 11 — — . . . .	8688	—
— 11 — 14 — — . . . .	23986	—
— 14 — 17 — — . . . .	4472	—
— 17 — 21 — — . . . .	11034	—
— 22 — 27 — — . . . .	4495	—
— 28 — 36 — — . . . .	1213	—
— 38 — 42 — — . . . .	8501	—
— 44 — 48 — — . . . .	1580	—
52 Kr. eller derover . . . . .	2921	—

For Tiden løber det ordinære Kontingent til Fagforeningerne i Danmark op til den anselige Sum af ca.  $1\frac{1}{2}$  Million Kr. aarlig.

Der findes store Modsætninger indenfor Kredsen af Danmarks 96000 fagorganiserede Arbejdere. Fra Lejlighedsarbejderen til Typografen, fra Maskinstrikeren til Farmaceuten, fra Landbrugsarbejderen til Pakmesteren ved Statsbanerne og den københavnske Brandmand, fra Gadesælgeren til Handelskontoristen er den sociale Kløft baade bred og dyb. Ganske vist er hertil at bemærke, at de Fag, der ikke høre til den egentlige »Arbejderklasse«, samt en Del af dem, der socialt — om end maaske ikke altid økonomisk — repræsenterer Arbejderklassens øverste Lag, staar udenfor Centralorganisationen. Dette gælder saaledes Farmaceuternes, Handels- og Kontormedhjælpernes, Jernbanefunktionærernes og Sporvognsfunktionærernes Foreninger. Derimod er det københavnske »kommunale Arbejderforbund« (Arrestbetjente, Belysningsfunktionærer, Brandfolk, Kvægtorvs- og Slagterifunktionærer samt de kommunale Opsynsmænd) optaget i De samvirkende Fagforbund.

Trods Organisationens brogede Sammensætning, er det hidtil i Regelen — om end ikke altid — lykkedes Lederne at holde Disciplin i Rækkerne og ave de oprørske og separatistiske Tendenser, som nu og da have vist sig. Paa dette Punkt ligger maaske Fagforeningsledelsens aller vanskeligste Opgave i Fremtiden.

A. J.